

Početí obcí bývalých panství Šumbark a Životice

Kostel v Loukách nad Olší

Jindřich Benatzky

První kostelní stavba vznikla v Loukách nad Olší pravděpodobně kolem roku 1500 a není vyloučeno, že byla vystavěna protestanty. Ves Louky byla přifařena buď do Fryštátu nebo pravděpodobně do Těšína. Kostelík v Loukách připomíná vizitační protokol vratislavského arcidia-kona Bartoloměje Reinholda ze dne 29. 8. 1652. Zde se uvádí spolu s jinými venkovskými kostelíky jako pravdivý filiální kostel těšínské farnosti. Zároveň se však upozorňuje, že kostelík je v držení protestantů. Přesné datum, kdy byl kostelík odebrán protestantům není známo; jak ve své rukopisné Topografii Těšínska uvádí V. Prasek.

Protože obyvatelé vsi Louk byli převážně protestanty, byla zde později zřízena misijní stanice jezuitů z Těšína.

Stará kostelní budova byla postavena ze dřeva, byla malá a nevzhledná, zasvěcená sv. Barboře. Zmínku o loucké administratuře zachycuje poznámka ve farní kronice kostela ve Velkých Kunčicích (Kónczyce Wielke, Polsko); když v roce 1781 byla pro tento kostel zakoupena ve Frýdku nová kazatelna, vůz, který ji vezl a na kterém sedělo ještě 5 osob, upadl v Loukách do hluboké vody řeky Olše a na naléhavé prosby zdejšího misionáře. P. Filipa Kulky zachránili místní sedláci tonoucí povoz a část kazatelny.

*Kostel v Loukách nad Olší
foto Miloš Polášek*

Když za vlády císaře Josefa II. (1780—1790) došlo k založení tzv. náboženského fondu, z něhož byly zakládány nové farnosti a stavěny sakrální budovy, byly Louky nad Olší jednou z prvních obcí na Těšínsku, které obdržely z tohoto fondu prostředky k založení vlastní farnosti.

Lokalie byla založena již v roce 1786. Dnešní zděná kostelní budova ležící u silnice Český Těšín – Karviná, byl vystavěna místo staré původní dřevěné budovy místního kostela v letech 1809–1818 na náklady náboženského fondu. Jméno stavitele se nikde neuvádí, byl jím však pravděpodobně architekt Antonín Englisch z Opavy, který realizoval většinu staveb dotovaných náboženským fondem na Těšínsku.

Kostel nese jako původní dřevěný kostelík patrocinium sv. Barbory; je to stavba typická pro období jozefinského racionalismu.

Kostelní budova je zděná z cihel a je omítnuta. Střecha byla původně zřejmě kryta dřevěným šindelem. Budova je jednolodní stavba, situovaná ve směru západ—východ. Má široké kněžiště zakončené stlačenou polygonální apsidou. Na evangelijní straně je postavena sakristie a nad ní oratoř. Loď je mírně obdélná a něco málo širší než presbytář. Na východní straně je v ní postavena masivní čtyřboká věž. Věž vystupuje v hlavní fasádě kostela jako mírný risalit. Kládí podstřeší věže vystupují kolem ciferníku hodin do oblouku. Věž je kryta osmibokou cibulí s lucernou, zavřšenou menší cibulí s hrotem.

Hlavní průčelí je hladké, oživené pouze dvěma výklenky s figurami sv. Barbory a sv. Josefa, které pocházejí zřejmě až ze druhé poloviny XIX. století.

Hlavní vchod je nízký, půlkruhově uzavřený a nachází se v průčelí věže. Vnitřní prostor presbytáře je zakončenou a čtvercovou plackou mezi podélnými pásy. Lodi je sklenuta obdélnými plackami na příčných a podélných pásch, jež nasadají na masivní polopilíře s hladkým trnům a římsovou hlavicí se zubořezem. Ve východní části lodi je zděná kruchta, jejíž střed tvoří patro věže. Kruchta je podepřena litinovými sloupky, zřejmě také pozdějšího data.

Vnitřní vybavení kostela je poměrně chudé. Tvoří je tři oltáře, kazatelna a křtitelnice, které nebyly patrně instalovány současně. Oba boční oltáře pocházejí až ze 40. let minulého století (XIX.), stejně jako kostelní lavice. Přesto však působí interiér kostela slohově jednotným a ucele-

ným dojmem. Na hlavním oltáři se nachází kvalitní, umělecky hodnotný obraz Kristus na kříži, od rakouského malíře Doeringera, z roku 1808. V lunetě nad ním je umístěn obraz sv. Barbory. Na pravém bočním oltáři je obraz sv. Josefa a v lunetě postava Panny Marie. Na levém bočním oltáři je obraz P. Marie a v lunetě postava Jana Křtitele. Obrazy na bočních oltářích jsou dílem těšínského malíře Klemensa Lobera a pocházejí z roku 1848.

Z oltární plastiky je cenný pouze anděl držící Desatero nad kazatelnou a dále ještě rozměrný krucifix u hlavního vchodu, které pocházejí z počátku XIX. století.

Dřevěné polychromované sochy sv. Antonína, sv. Františka, sv. Jana Nepomuckého a několik dalších plastik, které byly koncem XIX. století umístěny v interiéru kostela, jsou dnes uloženy v kapli v podkruřtí. Jsou to dílenské práce z konce XIX. století, bez umělecké hodnoty.

Vitráže kostelních oken, zejména pak postavy sv. Floriána a sv. Barbory jsou zdářile a kvalitní práce, které byly pořízeny ve 40. letech našeho století (XX.).

Skromnou výmalbu interiéru provedli v 50. letech našeho století akad. malíři František Šwider a Rudolf Žebroch (figurální část).

Okolo kostela se nachází původní hřbitov (na němž se začalo patrně pohřbívat po výstavbě kostela), který se dnes již nepoužívá. Zachovalo se jen několik náhrobků a v areálu bývalého hřbitova pak pomník padlým v I. světové válce (1914–1918).

Původní budova fary byla vystavěna na náklad náboženského fondu, ale nedochovala se a byla na přelomu XIX. a XX. století nahrazena dnešní jednopatrovou budovou.

Literatura a prameny:

- 1) J. C. Schipp: Historisch-topografische Beschreibung des Breslauer k. k. Diöcesantheils . . . , Teschen 1825
- 2) Julis Bayer: Denkwürdigkeiten der Stadt Freistaadt . . . , Wien 1879
- 3) G. Biermann: Geschichte des Herzogthums Teschen, Teschen 1894
- 4) Józef Londzin: Kóscioły drewniane na Śląsku Cieszyńskim, Cieszyn 1932
- 5) Ladislav Hosák: Historický místopis Země moravsko-slezské, sv. VII — Těšínský kraj, Brno 1937
- 6) Evidenční karty KSPPOP (krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Ostravě)